SVERIGES RIKSDAG

Kommittémotion L

Motion till riksdagen 2026/27:2690

av Elin Andersson m.fl. (L)

Liberal AI- och digitaliseringspolitik för Sverige – frihet, innovation och säkerhet

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att digitaliseringspolitiken ska ha människans frihet, användarnytta, integritet, säkerhet och valfrihet som utgångspunkt och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringens digitaliseringsstrategi 2025–2030 ska följas upp årligen med tydliga resultatmått för användarnytta, effektivitet, tillgänglighet, digital inkludering och säkerhet och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att offentlig sektor ska använda gemensamma standarder, interoperabla system och gemensamma digitala infrastrukturer för att minska dubbelarbete, motverka leverantörsinlåsning och möjliggöra säker datadelning och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den offentliga förvaltningen ska ges bättre förutsättningar att dela och återanvända data på ett säkert och integritetssäkert sätt samt att arbetet med gemensam dataförvaltning och interoperabilitet ska påskyndas och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att statliga myndigheter, kommuner och regioner vid digitala investeringar ska skapa förutsättningar för öppna standarder, dataportabilitet, digital tillgänglighet, konkurrensneutralitet och fungerande exitstrategier och tillkännager detta för regeringen.

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska ha ett innovationsvänligt och teknikneutralt regelverk för artificiell intelligens som förenar innovation och konkurrenskraft och möter det strategiska hotet från auktoritära länder som Kina med skydd för människors fri- och rättigheter och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra ett nationellt AI-kunskapslyft som stärker medborgares, arbetstagares, företagares och offentliganställdas förmåga att använda artificiell intelligens på ett säkert, kritiskt och produktivt sätt och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla regulatoriska testmiljöer och andra innovationsfrämjande arbetssätt som gör det enklare för företag, forskare och offentlig sektor att utveckla och pröva nya AI- och datadrivna lösningar under säkra former och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska stärka sin digitala suveränitet genom att minska strategiska beroenden av enskilda leverantörer och länder inom bland annat molntjänster, halvledare, AI, digitala betalningssystem och annan kritisk digital infrastruktur och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den nationella digitala infrastrukturen för hälsa, vård och omsorg ska utvecklas så att information kan följa patienten på ett säkert och interoperabelt sätt och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att AI och digital teknik ska användas för att minska administrationen i välfärden, frigöra tid för personalen och förbättra tillgänglighet, kvalitet och patientsäkerhet och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att digitala välfärdstjänster ska utformas så att människor som inte kan eller vill använda digitala tjänster inte utestängs från samhällsservice och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska stärka arbetet med cybersäkerhet, digital motståndskraft och robusta reservlösningar för samhällsviktiga digitala system och tillkännager detta för regeringen.

14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att staten ska säkerställa att digital infrastruktur är tillgänglig, robust och konkurrenskraftig i hela landet och att återstående brister i bredbands- och mobilnät ska byggas bort och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den statliga digitala identiteten och den europeiska digitala identitetsplånboken ska utvecklas med höga krav på säkerhet, integritet, användarvänlighet och tillgänglighet och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att barn och unga ska skyddas mot skadliga effekter av digitala plattformar samtidigt som deras rätt till kunskap, information och ett fritt internet värnas liksom att skolor ska ges förutsättningar att motverka AI-fusk och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka arbetet mot teknologifaciliterat våld i nära relationer och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige inom EU ska verka för ett starkare europeiskt digitalt ekosystem med ökad forskning, innovation och teknisk självständighet samt gemensamma standarder som stärker konkurrens och innovation och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

AI medför en typ av banbrytande teknik för samhället i paritet med ångmaskinen och elektriciteten, men förändringen sker betydligt snabbare. Det är svårt att sia om hur tekniken kommer att förändra samhället, men det finns redan exempel på förändringar inom såväl nationell säkerhet som utbildning, forskning och arbetsmarknad.

Från politiskt håll behövs förmågan att samtidigt kunna främja innovationer och reglera tekniken. Liberalerna har en lång historia av att ta sig an teknikutmaningar, från järnvägen till globaliseringskommissionen.

I den här motionen tar vi upp de samhällsområden där vi ser behov av politik på AI-området.

Digitalisering ska öka människors frihet

Digitaliseringen förändrar samhället i grunden. När den används rätt kan tekniken ge människor större frihet, bättre service och fler möjligheter. Företag kan utveckla nya

produkter och tjänster, offentlig verksamhet kan bli mer effektiv och människor kan få tillgång till utbildning, vård och samhällsservice oberoende av geografiska avstånd.

Men digitalisering är inget självändamål. Tekniken ska lösa problem och skapa möjligheter för människor. Den ska frigöra tid, inte skapa mer administration. Den ska öka tillgängligheten, inte skapa nya former av utanförskap. Den ska stärka individens frihet, inte minska den.

Den liberala digitaliseringspolitiken måste därför kombinera teknikoptimism med starkt skydd för personlig integritet, informationssäkerhet, demokratiska rättigheter och rättssäkerhet. Detta är särskilt viktigt när artificiell intelligens får en allt större roll i samhället.

En ny digitaliseringsstrategi är på plats – nu krävs genomförande och uppföljning

Regeringen har beslutat om Sveriges digitaliseringsstrategi 2025–2030 som Liberalerna står bakom. Strategin omfattar fem områden: digital kompetens, digitalisering av näringslivet, digitalisering av den offentliga förvaltningen, digitalisering av välfärden samt konnektivitet. AI, data och säkerhet löper genom strategin som horisontella frågor. Den liberala uppgiften är nu att se till att strategin leder till faktisk förändring.

Regeringen bör därför redovisa utvecklingen årligen med tydliga mått på bland annat användarnytta, tillgänglighet, effektivisering, digital inkludering, informationssäkerhet och faktisk användning av gemensam digital infrastruktur. Liberalerna anser att det måste gå att se om digitaliseringspolitiken ger resultat.

Offentlig sektor behöver gemensamma digitala infrastrukturer

Digitaliseringens största potential i offentlig sektor ligger inte i att varje myndighet, region och kommun utvecklar egna system. Tvärtom skapar separata system ofta dubbelarbete, informationsförluster och höga kostnader.

Regeringen har sedan 2022 tagit flera steg mot en mer sammanhållen digital offentlig förvaltning. Bland annat har Digg och E-hälsomyndigheten fått uppdrag att utveckla en sammanhållen identitets- och behörighetshantering. Regeringen har också initierat arbete för bättre datadelning och gemensam datahantering. I juni 2026 presenterades dessutom en statlig utredning om modern datadelning som föreslår nya verktyg för myndigheter, kommuner och regioner att dela data på ett effektivt och säkert sätt.

Det är en utveckling som Liberalerna anser bör fortsätta. Det offentliga ska i större utsträckning kunna använda information som redan finns hos en annan offentlig aktör, samtidigt som personlig integritet och informationssäkerhet skyddas.

Interoperabilitet och öppna standarder

Ett av problemen med offentlig digitalisering är risken att organisationer låses fast i tekniska lösningar som är svåra eller dyra att ersätta. Det minskar konkurrensen och kan göra den offentliga förvaltningen beroende av enskilda leverantörer. Regeringens molnpolicy från 2026 innehåller redan principer om dataportabilitet, öppna standarder, tydliga avtal och exitstrategier för att minska risken för inlåsning.

Det liberala perspektivet är att detta ska vara en självklar del av all offentlig digitalisering, inte bara molntjänster. Vid offentliga digitala investeringar bör därför krav på interoperabilitet, dataportabilitet och möjlighet att byta leverantör väga tungt. Det är även viktigt att dessa lösningar följer aktuella regler för digital tillgänglighet.

Det stärker både konkurrensen och den offentliga förvaltningens långsiktiga handlingsfrihet.

Data är en strategisk resurs

Data är en central råvara i den moderna ekonomin. Tillgång till data skapar möjligheter för forskning, innovation, AI och nya företag. Samtidigt måste känsliga personuppgifter skyddas. EU:s dataförvaltningsakt och dataförordning har förändrat förutsättningarna för datadelning. Sverige har genomfört kompletterande nationella regler till dataförvaltningsakten och regeringen har även tillsatt utredning om kompletterande bestämmelser till EU:s dataförordning.

Den fortsatta politiken bör därför fokusera på att data faktiskt kan användas. Sverige behöver en offentlig sektor som kan hitta, förstå, dela och återanvända data på ett säkert sätt. Det kräver gemensamma standarder, tydliga ansvarsförhållanden och kompetens.

Artificiell intelligens förändrar Sverige

AI utvecklas mycket snabbt. Regeringen tillsatte AI-kommissionen 2023 som överlämnade sitt slutbetänkande Färdplan för Sverige i februari 2025. I februari 2026 presenterade regeringen Sveriges första heltäckande AI-strategi.

En strategi som Liberalerna står bakom. Målet är att Sverige ska vara bland de tio främsta AI-nationerna i världen. Strategin omfattar bland annat forskning, innovation, offentlig sektor, kompetens och säkerhet. Nu måste nästa steg vara att se till att AI används brett i Sverige.

Ett AI-kunskapslyft

AI kommer att förändra arbetslivet. Det innebär inte att alla behöver bli programmerare. Däremot behöver betydligt fler människor förstå hur AI fungerar, vilka möjligheter tekniken ger och vilka risker som finns. Liberalerna vill därför genomföra

ett nationellt AI-kunskapslyft. Vi vill att fler ska kunna använda AI i vardagen och på jobbet och att Sverige ska leda teknikrevolutionen. AI-kunskap bör därför stärkas inom utbildning, arbetsliv och offentlig sektor.

AI i offentlig sektor

Offentlig sektor har mycket att vinna på AI. Tekniken kan exempelvis användas för dokumentation, analys, beslutsstöd, prognoser, handläggning och planering, men användningen måste ske på ett sätt som är rättssäkert och förenligt med personlig integritet. Regeringen har under 2026 etablerat en AI-verkstad för offentlig förvaltning. Försäkringskassan och Skatteverket har fått uppdraget att bygga upp verksamheten, som bland annat ska möjliggöra gemensam utveckling och användning av AI-lösningar.

Regeringens AI-strategi anger samtidigt att AI-verkstaden ska utvecklas till en gemensam säker AI-infrastruktur och ett kompetenscentrum för offentlig sektor. Det är viktigt att denna utveckling leder till verklig användarnytta. AI ska framför allt användas där den frigör tid från administration och i stället ger mer tid till kärnuppgiften.

Innovation kräver möjlighet att testa

Ett problem med ny teknik är att regleringen ibland är tydligare för gårdagens teknik än för morgondagens. EU:s AI-förordning har därför ett viktigt syfte: att skapa gemensamma spelregler samtidigt som innovation kan fortsätta.

Den svenska AI-utredningen har föreslagit bland annat regulatoriska sandlådor för AI. Liberalerna vill att Sverige använder dessa möjligheter aktivt. Företag, forskare och offentliga aktörer ska kunna testa nya lösningar i kontrollerade miljöer där juridik, säkerhet och etik kan prövas parallellt med tekniken. Det gör det möjligt att både främja innovation och minska risken för felaktiga eller osäkra tillämpningar.

Digital suveränitet och europeisk konkurrenskraft

Digitalisering är också en fråga om ekonomisk och nationell säkerhet. Sverige och Europa är beroende av leverantörer utanför Europa inom flera centrala delar av den digitala ekonomin. Det kan gälla molntjänster, halvledare, AI-system och digitala betalningssystem. Liberalerna anser att Europa behöver stärka sin egen kapacitet inom bland annat halvledare, molntjänster, AI och betalningssystem och att individens integritet måste skyddas bättre. AI skapar stora möjligheter för forskning, innovation, företagande och samhällsutveckling, men innebär också betydande risker. Hot mot demokrati och människors frihet måste tas på största allvar. Samtidigt får rädsla för ny

teknik inte leda till att Europa halkar efter i den globala utvecklingen. Kina gör omfattande strategiska satsningar på AI och Europa måste stärka sin konkurrenskraft.

Sverige bör vara pådrivande för en europeisk AI-politik som förenar tydliga säkerhetskrav och respekt för grundläggande rättigheter med teknisk utveckling. Europa ska inte bara reglera framtidens teknik, utan också vara med och utveckla den.

Sverige bör därför verka för ett starkare europeiskt digitalt ekosystem. Det betyder inte att Europa ska stänga sig. Tvärtom behövs öppen handel och konkurrens, men kritisk infrastruktur och strategiska teknologier måste kunna utvecklas inom demokratiska rättsstater.

Molntjänster och offentlig digital suveränitet

Regeringen beslutade i maj 2026 om Sveriges första molnpolicy för offentlig förvaltning. Policyn syftar bland annat till ökad säkerhet, minskat leverantörsberoende och bättre kontroll över data. Den lyfter även betydelsen av öppna standarder och möjligheten att byta leverantör. Det är en viktig utgångspunkt för Liberalerna.

Den offentliga sektorn måste kunna använda moderna molntjänster utan att förlora kontrollen över samhällskritisk information. Digital suveränitet bör därför handla om valfrihet och handlingsfrihet, inte om att staten ska producera alla digitala tjänster själv.

Cybersäkerhet är en förutsättning för digital frihet

Ju mer samhället digitaliseras, desto större blir konsekvenserna när systemen inte fungerar. Cyberangrepp kan påverka vården, energiförsörjningen, transporter, myndigheter och företag. Regeringen beslutade 2025 om en nationell strategi för cybersäkerhet 2025–2029 som Liberalerna står bakom. Strategin innehåller tre huvudområden: systematiskt cybersäkerhetsarbete, kunskap och kompetens samt förmåga att förebygga och hantera cyberincidenter. I mars 2026 uppdaterades handlingsplanen till totalt 91 åtgärder.

Inriktningen för Liberalernas politik är att säkerhet byggs in från början. Samhällsviktiga digitala system måste ha reservlösningar. Det ska finnas möjlighet att fortsätta verksamheten även när digitala system ligger nere.

Digital identitet

En säker digital identitet är en grundläggande del av ett digitaliserat samhälle. Sedan 2022 har regeringen utrett en statlig e-legitimation och en digital identitetsplånbok. År 2026 beslutade riksdagen om en ny lag om statlig e-legitimation, med föreslaget ikraftträdande den 1 december 2026, helt i enlighet med Liberalernas politiska inriktning.

Nästa steg är att säkerställa att den statliga e-legitimationen blir tillgänglig, säker och användbar och att den europeiska digitala identitetsplånboken kan användas brett. Digital identitet är och ska vara ett verktyg för frihet och tillgänglighet.

Digital välfärd

Digital teknik kan minska avstånd och frigöra resurser i välfärden. Det gäller särskilt i vården. Sedan 2024 har regeringen arbetat med att möjliggöra en nationell digital infrastruktur för hälsodata. E-hälsomyndigheten fick i april 2026 i uppdrag att fortsätta utveckla den nationella digitala infrastrukturen för hälsa, vård och omsorg.

Regeringen har också gått vidare med förslag om en nationell digital infrastruktur och nationell vårdförmedling. Målet bör vara att information följer patienten, inte att patienten ska behöva bära informationen mellan olika delar av vården. Digitala lösningar ska också kunna göra det möjligt att få specialistkompetens på distans, följa kroniska sjukdomar genom egenmonitorering och minska onödiga resor.

Digitalisering ska frigöra tid i vården

Vårdens digitalisering måste mätas utifrån vad den faktiskt åstadkommer. Ett system som kräver fler klick, dubbeldokumentation och flera inloggningar är inte automatiskt en digitalisering som förbättrar vården. AI och digital teknik ska i stället användas för att minska administrationen, förbättra informationsflöden och frigöra tid för patienterna.

Det är därför angeläget att digitala investeringar i vården följs upp utifrån bland annat:

- tid som frigörs för patientarbete,
- minskad administration,
- patientsäkerhet,
- tillgänglighet,
- användarvänlighet,
- informationssäkerhet och
- faktisk kostnadseffektivitet.

Digital inkludering

Digitalisering får inte skapa ett nytt utanförskap. Alla människor har inte samma digitala vana, ekonomiska möjligheter eller möjlighet att använda digitala tjänster. Regeringen har under 2026 gett PTS uppdrag att stärka äldres digitala kompetens och användning av digitala tjänster. Ett uppdrag som Liberalerna anser är extra viktigt, men

samtidigt måste den grundläggande samhällsservicen kunna nås även av den som inte använder digitala tjänster. Digitalisering ska skapa fler vägar till service, inte färre.

Skydd mot teknikbaserat våld i nära relationer liksom pornografisk avbildning

En viktig jämställdhetsaspekt av denna nya teknik är att uppkopplade produkter som kameror, smarta lås, lampor och hemelektronik används allt oftare för kontroll och trakasserier av en partner efter separation. Det finns i dag EU-lagstiftning i syfte att bekämpa detta och från politiskt håll behöver även svenska rättsinstanser liksom lagstiftning anpassas till den nya utvecklingen.

Det är angeläget att polis, åklagare, socialtjänst och kvinnojourer får förutsättningar att utbilda personal i att upptäcka och utreda teknikbaserat våld liksom att säkra bevis. Det bör utredas om dagens lagstiftning räcker för att komma åt teknoligifaciliterat kontrollerat beteende. Det ska också finnas tekniska krav på dessa produkter att det ska vara enkelt att snabbt och säkert bryta någon annans fjärråtkomst utan kontoägarens godkännande.

Det bör även utredas om dagens lagstiftning räcker för att komma åt avbildande pornografiskt material som skapas utan samtycke med hjälp av AI.

Barn, skärmar och nätjättar

Digitaliseringens möjligheter måste kombineras med skydd för barn och unga. Liberalerna vill införa åldersgränser för sociala medier, göra barnläge till standard på mobiler och surfplattor samt bygga ut stödet till barn och unga med nätberoende. Samtidigt ska barn ha tillgång till ett öppet internet och få den kunskap som krävs för att kunna navigera kritiskt och säkert i den digitala världen.

Här har skolan en särskild och central roll. Digital kompetens handlar inte bara om att kunna använda teknik utan också om källkritik, integritet, informationssäkerhet och förståelse för hur digitala plattformar påverkar människor.

Generativ AI ger nya förutsättningar för elever att fuska och det är viktigt att skolor har rätt verktyg för att motverka detta. Skolverket ska därför ta fram tydlig vägledning för hur AI får och inte får användas liksom hur skolor kan utforma undervisning och examinationer för att kunna verifiera elevens förmåga. Personal i skolan ska även fortbildas i AI-kunnighet för att kunna hålla jämna steg med teknikutvecklingen.

Digital infrastruktur i hela landet

Bredband och mobil uppkoppling är i dag grundläggande infrastruktur. Regeringen har sedan 2022 genomfört omfattande satsningar på bredbandsutbyggnad. Under

perioden 2024–2027 har 3,8 miljarder kronor satsats på nya bredbandsprojekt. En satsning som Liberalerna står bakom.

Regeringen har också gett PTS i uppdrag att utreda statligt stöd för mobil täckning och kapacitet längs vägar och järnvägar där marknaden inte bygger ut på egen hand.

Det är viktigt att arbetet fortsätter tills de återstående geografiska luckorna är åtgärdade. Liberalernas principer är att marknaden ska bygga där det finns kommersiella förutsättningar, medan staten ska komplettera där marknaden inte räcker till.

En ny digitaliseringsmyndighet

Regeringen har beslutat att Digg och PTS ska slås samman från den 1 januari 2027. Den nya myndigheten ska samla centrala delar av arbetet med digitalisering och digital infrastruktur. Det skapar möjligheter till bättre samordning. Samtidigt måste den nya myndigheten få ett tydligt fokus på resultat. Myndighetens uppdrag bör vara att bidra till:

- interoperabilitet,
- digital inkludering,
- robust digital infrastruktur,
- säker digital förvaltning,
- innovation,
- användarnytta och
- konkurrens på digitala marknader.

Forskning och teknikutveckling

Sverige ska vara ett ledande kunskaps- och innovationsland. AI, kvantteknik, bioteknik och annan avancerad teknik kommer att påverka såväl Sveriges ekonomi som säkerhet.

Liberalerna vill att målet ska vara att de samlade privata och offentliga forskningsanslagen ska uppgå till 4 procent av BNP och att Sverige ska leda teknikrevolutionen och har nyligen presenterat ett förslag till delmål om att staten ska höja sina investeringar i forskning och utveckling till 1 procent av BNP. En stark forskningspolitik är en förutsättning för att Sverige ska kunna utveckla egna teknologier och företag i stället för att enbart vara användare av andras.

Europa ska bli världens uppkopplade kontinent

Digitalisering är i allt större utsträckning en europeisk fråga. Gemensamma regler och standarder kan ge svenska företag tillgång till en större marknad samtidigt som de minskar kostnaderna för företag som vill växa över gränserna.

Liberalerna vill att EU ska bli världens första helt uppkopplade kontinent, bryta beroendet av kinesisk teknik och använda teknikneutral reglering för att främja innovation. Sverige bör därför driva på för ett starkare europeiskt digitalt samarbete.

Ett digitalt Sverige som sätter människan först

Digitaliseringen kommer att fortsätta förändra Sverige. Frågan är inte om utvecklingen ska ske. Frågan är hur Sverige väljer att möta den. Liberalerna vill att tekniken ska öka människors frihet. Det innebär:

- För det första att digitalisering ska skapa faktisk nytta för människor och företag.
- För det andra att Sverige ska vara ledande inom forskning, innovation och AI.
- För det tredje att offentlig sektor ska använda gemensamma infrastrukturer och data för att minska administration och förbättra service.
- För det fjärde att personlig integritet och cybersäkerhet ska vara grundläggande delar av den digitala utvecklingen.
- För det femte att ingen ska lämnas utanför därför att samhället digitaliseras.
- För det sjätte att Sverige och Europa ska ha tillräcklig teknisk och digital handlingsfrihet för att kunna skydda våra demokratiska samhällen och vår ekonomi.

Digitalisering ska inte vara ett mål i sig. Den ska vara ett verktyg för människors frihet. Sverige ska vara ett land där tekniken arbetar för människan – inte där människan tvingas anpassa sig efter tekniken.

Elin Andersson (L)

Joar Forssell (L)

Pär Gustafsson (L)

Roger Haddad (L)

Camilla Mårtensen (L)

Lina Nordquist (L)